

Gilla/Kommentera/Dela

Studiehandledning
i medie- och informationskunnighet

GÖR EN ANNAN VÄRLD MÖJLIG

© ABFs förbundsexpedition 2020
Artikelnummer: ABF10624 (webbutiken)
Text: Folkets bios filmpedagoger
Bearbetning: Niklas Skeppar, Lars Wiberg,
Charlotta Nordblom Nellgård
och Annika Eriksson
Fotograf: Charles Wundengba/Pexels
Layout: Malin Trotzic

Innehållsförteckning

Inledning	4
Grundtanken är gemensamt lärande	5
Förbered dig med ABF	5
Cirkelledaren en garant för delaktighet	5
Alla ska kunna vara med	5
Ansvarstagande arrangörskap med ABF	6
Arbetsplanen hjälper er att nå målen	6
Cirkelledarutbildningen ska alla gå	6
ABF är arbetarrörelsens studieförbund	7
Studiecirkeln en av tre verksamhetsformer	7
 Förberedelser	 8
Förslag på upplägg	8
 Träff 1 – Mediernas och informationens betydelse för demokratin	 9
Vad är MIK	9
Diskutera i grupp	9
Journalistik, publicistik och informationsetik	10
Diskutera i grupp	10
 Träff 2 – Att förstå medieinnehåll och dess användning	 11
Information	11
Diskutera i grupp	11
Propaganda	11
Diskutera i grupp	11
Reklam	12
Diskutera i grupp	12
Representation	12
Diskutera i grupp	12
Fördjupningsövning	12
Stereotyper	13
Diskutera i grupp	13
Fördjupningsövning	13
 Träff 3 – Att kritiskt värdera information och informationskällor	 14
Källkritik	14
Diskutera i grupp	14
Gutenbergparentesen	14
Diskutera i grupp	15
Referentiell rapportering/källangivelse	15
Filterbubblor	15
Fördjupningsövning	16
Fortsätt ert engagemang	16

Inledning

Den moderna människan kan sägas leva i ett digitalt informations- och kommunikationssamhälle. Med smartphones och datorer som redskap hanterar vi dagligen mer information än någonsin. Detta har ändrat förutsättningarna för både oss och det samhälle vi lever i. Men vilken typ av media och information är det frågan om? Vilken form och kvalitet har informationen? Hur fungerar de kanaler och plattformar där vi finner och skapar den? Är allt verkligen sant?

Dagens informations- och kommunikationssamhälle ställer helt nya krav på oss både som medborgare och som mediekonsument. Syftet med denna studiehandledning är att ge dig verktyg att värdera och analysera information, vara källkritisk, samt förstå de logiker som ligger bakom olika former av information.

Unesco kallar det för Medie- och informationskunnighet (MIK). MIK är de kunskaper, färdigheter och förhållningssätt vi behöver för att kunna förstå medier och information på ett rationellt och genomtänkt sätt. MIK innefattar även förmågan att kritiskt värdera, svara på och publicera olika typer av media och information.

Välkommen på en studiecirkel som ökar din medie- och informationskunnighet och ger dig verktyg för källkritik.

Cirkeln utgår från ett digitalt studiematerial med tre filmer, länkar och andra kortare filmklipp som du når med en dator eller telefon. Varje film är ca 17 minuter lång och innehåller flera övnings- och diskussionsmoment i denna studiehandledning.

Träff 1

Förståelse av mediernas och informationens betydelse för demokratin, film 1.

Träff 2

Att förstå medieinnehåll och dess användning, film 2.

Träff 3

Att kritiskt värdera information och informationskällor, film 3

.

Till dig som är cirkelledare

Den här delen är ett stöd för dig som cirkelledare. Den innehåller praktiska tips när det gäller hur man leder en cirkel och förslag på upplägg av den. Välkommen som cirkelledare i ABF!

Grundtanken är gemensamt lärande

Kanske har du varit cirkelledare tidigare eller själv gått en studiecirkel så att du känner till grundtanken. Om inte är det viktigt att du får en känsla för hur man arbetar i en studiecirkel. Grunden i en studiecirkel är att alla delar med sig av sina kunskaper och att man lär sig tillsammans. Demokrati och delaktighet är två viktiga hörnstenar i en studiecirkel. Alla ska kunna påverka och känna sig delaktiga. Det är det arbetssätt som gör studiecirkeln socialt givande, kreativ och som främjar lärandet.

Förbered dig med ABF

Tillsammans med din kontakt på ABF går du igenom upplägget av studiecirkeln. Stäm av studiematerial, lokal och om det finns kunskap om deltagarna som är bra att ha med sig för dig som ledare. Kanske finns det sådant som kan vara värdefullt att veta om dina deltagare i förväg, exempelvis om de kommer från en och samma förening eller om de har anmält sig via ABFs kursprogram som är riktat mot allmänheten.

Cirkelledaren en garant för delaktighet

För dig som ledare gäller det att skapa ett generöst klimat där alla känner sig inkluderade. Eftersom studiecirkeln bland annat kännetecknas av tid för reflektion och frågor är det viktigt att du som ledare ger plats och tid för det. I början av varje träff bör du öppna för frågor från föregående träff och berätta om dagens arbete. I slutet av träffen är det också viktigt att du lämnar tid för reflektion och frågor.

I grupper brukar det oftast finnas några som har lättare än andra att uttrycka sig och ta plats. Som ledare är det din uppgift att se till att så många som möjligt deltar i samtalen. Frågor som "Är det här något du känner igen?" eller "Hur tänker du om det?" är några inbjudande meningar till en person som sitter tyst.

En grupp utvecklas hela tiden och för en del personer tar det några gånger innan gruppen känns så trygg att de vill delta i samtalen.

Alla ska kunna vara med

I våra studiecirkelar finns människor med olika bakgrund, förutsättningar och intresseområden. Det är vi glada för. Utan mångfald i gruppen förlorar studiecirkeln sin kraft. Därför är det viktigt att alla som deltar har möjlighet att vara med på lika villkor.

Någon kan ha en synlig funktionsnedsättning, en annan en dold. Några har svenska som modersmål, andra har det inte. Genom dialog med deltagarna brukar det gå ganska smidigt att hitta ett upplägg som fungerar för alla.

Kom ihåg att ingen förväntar sig att du ska gissa dig till vad varje individ behöver. Ge dem därför möjlighet att tala om det redan i samband med att de anmäler sig. Det behöver inte bli mer märkvärdigt än att du frågar ”Är det något jag som cirkelledare behöver veta inför första träffen?”

Ofta handlar det om ganska enkla åtgärder. Det kan vara anpassat fika, tillräckligt med pauser, studiematerialet utdelat i förväg, hörslinga, förstorad text, framkomlighet för rullstol eller extra tydligt språk. Det mesta kan lösas med en öppen inställning och god framförhållning.

Skulle det trots allt uppstå behov som inte går att tillgodose är det ändå viktigt att visa att du ser och respekterar individen. I slutändan är det inte tekniska detaljer som gör en studiecirkel tillgänglig, utan att deltagarna känner sig så välkomna som de är. Därför är bemötandet många gånger avgörande.

Ansvarstagande arrangörskap med ABF

Det finns en del praktiska saker att tänka på som cirkelledare. Du ska fylla i närvarolistan, digitalt eller på papper. Se till att den tekniska utrustning som krävs för studiecirkeln finns tillgänglig och fungerar. Den första gången är det extra viktigt att vara ute i god tid, så deltagarna känner sig välkomna. Ställ iordning i lokalen. Försök sitta så att alla ser varandra. När ni lämnar lokalen ska den vara iordningsställd. Kom också ihåg att tala om för deltagarna att det är ABF som arrangerar studiecirkeln. Om det är en organisation – exempelvis en fackklubb, PRO, politisk förening eller patientförening – som genomför cirkeln så talar du om att det är den organisationen i samarbete med ABF som är anordnare.

Arbetsplanen hjälper er att nå målen

När man planerar en studiecirkel behövs en arbetsplan. Det är ett arbetsdokument som lägger en bra grund för hur man ska nå målet med cirkeln. Vare sig du gör arbetsplanen själv eller använder den mall som finns i denna handledning är det viktigt att du stämmer av med deltagarna. Finns det alternativa upplägg? Andra önskemål? När gruppen har enats om arbetsplanen och eventuella ändringar gjorts så lämnar du en kopia till ABF.

Cirkelledarutbildningen ska alla gå

Alla cirkelledare inom ABF erbjuds att delta i vår cirkelledarutbildning. ABFs syfte med GRUND, första steget i cirkelledarutbildningen är att ge dig som cirkelledare en inblick i ABFs värdegrund, folkbildningens pedagogik och vad din roll som ledare inom folkbildningen innebär. Efter GRUND finns det möjlighet att delta i våra fortsättningsutbildningar som ger dig ytterligare kunskap om hur man leder

grupper, folkbildning och värdegrund. Tala med ditt lokala ABF-kontor om du är intresserad av att gå en cirkelledarutbildning.

ABF är arbetarrörelsens studieförbund

Arbetarnas Bildningsförbund (ABF) är arbetarrörelsens studieförbund. Vi erbjuder studiecirklar, kurser, föreläsningar samt kulturarrangemang i landets alla kommuner. ABF bildades för över 100 år sedan. Bakom grundandet stod Socialdemokraterna, LO och Kooperativa Förbundet. Med verksamhet i hela landet, 54 medlemsorganisationer, 63 samarbetsorganisationer och 700 000 deltagare årligen är ABF Sveriges ledande studieförbund.

Studiecirkeln en av tre verksamhetsformer

ABF har tre verksamhetsformer: studiecirkel, annan folkbildningsverksamhet och kulturprogram. I studiecirkeln deltar minst tre och högst tjugo deltagare, inklusive cirkelledaren. Cirkeln är på minst tre träffar med sammanlagt minst nio studietimmar (en studietimme = 45 minuter). I annan folkbildningsverksamhet är formerna friare och flexibla, här finns pröva-på-verksamhet, workshops, temakvällar, en-dags- och helgkurser. Kulturprogram framförs inför eller tillsammans med minst fem deltagare utöver studieförbundets ledare. Det kan vara föreläsningar, teaterföreställningar, konserter eller debatter. Ett kulturprogram ska pågå i minst 30 minuter och vara utformat så att det bidrar till att skapa delaktighet, upplevelse och eftertanke.

Läs mer om ABF och ABFs verksamhetsformer i foldern "Med i ABF".

Förberedelser

Gå igenom filmerna och fundera på vilket upplägg nedan som funkar för din målgrupp. Du kan också välja att ta filmerna i en annan ordning än den vi föreslagit. Diskussionsfrågorna är en vägledning för att diskutera utifrån filmerna. Men du kan med fördel själv lägga till frågor som du tycker är viktiga för just den målgrupp som du har i din cirkel.

Gå igenom handledningen samtidigt som du tittar på filmerna och fundera på hur kan du göra diskussionsmomenten inkluderande och varierande. Ta gärna hjälp av din ABF-avdelning om du behöver pedagogiska råd hur du kan lägga upp din cirkel.

Filmerna är lösenordskyddade och du finner dem här:

- Film 1 – vimeo.com/261803153
- Film 2 – vimeo.com/261803912
- Film 3 – vimeo.com/261802676

Lösenord: ABFMIK2020

Förslag på upplägg

Handledningen är uppdelad i tre träffar à tre studietimmar och behandlar en film per träff. Du kan också med fördel titta på filmen och pausa på bra ställen när det passar gruppen med diskussion.

Träff 1

Förståelse av mediernas och informationens betydelse för demokratin, film 1.

Träff 2

Att förstå medieinnehåll och dess användning, film 2.

Träff 3

Att kritiskt värdera information och informationskällor, film 3.

Träff 1

Mediernas och informationens betydelse för demokratin

Vid den första träffen är det viktigt att gruppen kommer samman. Lägg lite tid på att låta alla deltagare presentera sig för varandra. Gör en runda kring förväntningar och kom tillsammans fram till vad ni vill få ut av just denna studiecirkel.

Ni behöver också tillsammans komma överens om arbetsformer. Hur ska ni göra för att alla skall komma till tals? Hur ofta ska ni ha paus? Hur många träffar ska ni ha, om inte det redan är bestämt? Hur ni dokumenterar ert arbete? Fundera även på om det finns något mer ni vill komma överens om i gruppen innan ni påbörjar arbetet med dagens tema.

Se den första filmen, och diskutera den efteråt, gärna med hjälp av underlaget nedan.

vimeo.com/261803153 (lösenord: ABFMIK2020)

Vad är MIK

Föreanta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur, som brukar förkortas UNESCO använder ”MIK-modellen” för att ringa in de tre kunskapsfält som ingår i MIK:

1. Kunskap om och förståelse för medier och information som källor och form för demokratiska processer.
2. Värdering av medietexter och informationskällor.
3. Produktion och användning av medier och information.

UNESCO har tagit fram ett ramverk för MIK som vi utgår från i kursen:

- MIK kompetens 1: Förståelse av mediernas och informationens betydelse för demokratin
- MIK kompetens 2: Att förstå medieinnehåll och dess användning
- MIK kompetens 3: Att kritiskt värdera information och informationskällor

Diskutera i grupp

- Hur tänker du när du har sett introduktionen av MIK-begreppet?
- Hur ser det ut där du befinner dig?
- Är alla människor lika mycket värda och behandlas lika enligt de mänskliga rättigheterna som tas upp i filmen?

Mänskliga rättigheter och yttrandefrihet

Enligt artikel 19 i FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna har vi rätt till åsiktsfrihet. Vi har rätt att hysa vilka åsikter som helst. Vi har också yttrandefrihet som gör att vi får säga vad vi vill. Med tillägget att det går bra så länge som vi inte begränsar någon annans friheter. Med rättigheter kommer alltså även skyldigheter.

Jämfört med tidigare är det idag lätt att publicera sig, bland annat genom sociala medier. Frågan är om alla är mogna för det ansvar som publiceringsmöjligheterna ger oss. Rent juridiskt är publicering något som omgärdas av en hel del regler och lagstiftning (vi tar upp detta mer i film 3). Det är inte ovanligt att det i vissa forum under bara några minuter sker flera brott mot lagen som kan ge stränga bötesstraff.

Journalistik, publicistik och informationsetik

De traditionella medierna som har lönsamhetskrav har tvingats effektivisera sin rapportering och har under de senaste åren avskedat många journalister. Deras förlorade annonsintäkter har tvingat dem att anpassa sig till nya affärsmodeller där antalet klickningar på nätet idag räknas som pengar.

Kritiker hävdar att "klickokratin" har gjort de traditionella publicisterna till popularitetsmaskiner som "ger folk vad folk vill ha" på bekostnad av journalistiken. Att de till viss del övergett de klassiska journalistiska principerna av att vara "den tredje statsmakten" som kontrollerar statsmakten (de två första anses vara regering och riksdag). Kritikerna menar alltså att de klassiska publicisternas informationsetik blivit sämre.

Diskutera i grupp

- Tror du att tidningar, radio och TV har blivit sämre eller bättre på journalistik?
- Har deras informationsetik blivit sämre, eller kanske bättre? Hur märker du det?
- Hur upplever du att medierna beskriver nyheter ur ett övergripande perspektiv? Finns det en problematik med förmedling av endast en del av en helhet? Vilka?
- Hur många tror du tänker på att allt de delar på nätet är publiceringar?
- Hur ser din egen informationsetik ut? Har du alltid en etisk diskussion med någon annan innan du trycker gilla/kommentera/dela?
- Vilken roll spelar ditt eget agerande på internet och i andra media?

Avsluta träffen med att göra en kort runda om det är något särskilt deltagarna tagit med sig från dagens träff.

Träff 2

Att förstå medieinnehåll och dess användning

Inled träffen med att göra en tillbakablick till föregående träff. Är det någon i gruppen som vill återkoppla till något som sades då. Ta en runda kring hur ni har tänkt på medier och nyhetsrapporteringen utifrån det ni gick igenom på föregående träff?

Se den andra filmen, och diskutera den efteråt, gärna med hjälp av underlaget nedan.

vimeo.com/261803912 (lösenord: ABFMIK2020)

Genomgången av filmen är ett exempel på hur man kan använda sig av MIK-kompetens 2: Att förstå medieinnehåll och dess användning. Den visar även på analysmodeller som vi kommer att öva på i denna filmhandledning.

Den andra filmen om MIK börjar med en film som heter "A crash course to Shine". Ni kan repetera filmen här:

www.youtube.com/watch?v=wMFqSjnte0

Information

I filmen får vi följande definition av begreppet information, "Information uttrycker kunskap eller budskap och består ofta, men inte alltid, av en samling fakta. Information finner vi i tal, ljud, skrift, symboler, bilder och som kodad data anpassad för specifika media som datorer."

Diskutera i grupp

- Stämmer denna definition överens med det ni kom fram till vid förra kurstillfället?

Propaganda

Vi får även en definition av begreppet propaganda. I filmen definieras det så här: "Propaganda är ett meddelande eller en framställning som är avsedd att föra fram en agenda, ett visst budskap eller väcka positiva eller negativa känslor för något eller någon. Den som sänder budskapet är som regel part i målet."

Diskutera i grupp

- Finns det andra definitioner av ordet propaganda? Vilka, och hur skiljer sig de från definitionen i filmen?
- Kan definitionerna skilja sig mellan olika språk?
- Har ordet haft olika betydelser i olika tider?
- Vad lägger du in i begreppet propaganda?

Reklam

Propaganda och reklam är närbesläktat och filmen berör båda delarna. Det som gör "A crash course to shine-filmen", som visas i film 2, till reklam är det faktum att avsändaren är ett företag (Volkswagen). Volkswagen har skapat filmen i propagandasyfte, det vill säga, att påverka tittarna att inte sminka sig under bilkörning. Men Volkswagen säljer även en produkt – bilar – och de vill få oss att köpa deras bilar genom att visa att de är ett bilföretag som bryr sig om vår säkerhet.

I Nationalencyklopedin definieras ordet reklam så här: "Vanligen ett av de konkurrensmedel som ett företag använder i sin marknadsföring för att främja försäljningen av en vara eller tjänst".

Diskutera i grupp

- Vad är reklam?
- Finns det fler definitioner av ordet reklam. Vilka och hur skiljer de sig från definitionen ovan?
- Kan definitionerna skilja sig mellan olika språk?
- Vad är skillnaderna mellan information, reklam och propaganda?

Representation

Representation handlar om vem som syns, men också om vem som inte syns i media. Ett perspektiv på representation är genus.

Sedan 1995 genomför organisationen Global Media Monitoring Project (GMMP) en global undersökning vart femte år. Den räknar hur många kvinnor respektive män som syns och hörs i nyhetsrapporteringen. Den svenska varianten heter "Räkna med kvinnor" och är baserad på GMMP. I undersökningen från 2015 framkom att 69 procent av de som medverkar i nyheterna är män och 31 procent är kvinnor. 80 procent av yrkesföreträdare inom politik och ekonomi är män i det globala nyhetsflödet. För experter av olika slag är siffran densamma. Personer med alternativ könsdefinition räknades inte.

Diskutera i grupp

- De svenska siffrorna har inte förändrats mycket sedan undersökningarna startade. Vad kan det bero på att kvinnor fortfarande är så underrepresenterade i nyheterna?

Fördjupningsövning

Arbeta i mindre grupper eller enskilt. Utgå från samma filmer som i föregående övning och fokusera nu på representation utifrån följande: ålder, etnicitet, sexuell läggning, religiösa tillhörighet, funktionsnedsättning. Givetvis är det så att det inte går att se all representation i filmen. Kön, ålder och etnicitet är lättast att se. Men tillåt er att tolka utifrån vad ni tycker er se.

Redovisa och diskutera tillsammans om ni kan se något mönster. Ger det i så fall några konsekvenser?

Stereotyper

En stereotyp är en inre bild av en tänkt eller faktisk grupp och dess medlemmar, ofta i form av förenklade föreställningar av medlemmarnas egenskaper, säger man i filmen. En stereotyp kan exempelvis ha etnisk, nationell, religiös eller genusbetingad anknytning. Exempel på detta kan vara dumma blondiner, snåla skottar/smålänningar/judar, dryga stockholmare, glada göteborgare, tystlåtna nordbor, vita saknar rytmkänsla, etc. Inom film, reklam, musikvideor, TV, nyheter används ofta förenklade bilder, så kallade stereotyper.

Diskutera i grupp

- Diskutera kring ordet stereotyp, vad betyder det för dig?
- Finns flera definitioner av ordet stereotyp? Skiljer de sig från definitionen i filmen?
- Var, när och hur möter du stereotyper?
- Har filmerna ni hittills sett innehållit stereotypa skildringar?
- Kan stereotyper vara positiva, eller är de alltid negativa?
- Är vissa stereotyper mer tillåtna än andra?
- Varför tror du stereotyper används så ofta i olika medier?

Fördjupningsövning

Gör en analys av en aktuell nyhet eller nyhetsbild utifrån representation och stereotyper. Välj en nyhet från en populär nyhetskälla eller en bild exempelvis:

- in.reuters.com/news/pictures
- apimagesblog.com/blog/2017/3/16/photos-of-the-day-1
- www.aljazeera.com/indepth/inpictures/
- beta.tt.se/bild/nyheter

Arbeta i mindre grupper eller enskilt. Studera nyheten/bilden och diskutera hur representationen ser ut. Finns det några tydliga stereotyper? Hade nyheten/bilden kunnat ge samma information utan stereotyper? Redovisa i grupp.

Avsluta träffen med att göra en kort runda. Fråga om det är något särskilt deltagarna tagit med sig från dagens träff.

Träff 3

Att kritiskt värdera information och informationskällor

Inled träffen med att göra en tillbakablick till föregående träff. Fråga om det är någon i gruppen som vill återkoppla till något som sades då. Ta en runda kring hur ni har tänkt på medier och nyhetsrapporteringen utifrån det ni gick igenom på föregående träff?

Se den tredje filmen, och diskutera den efteråt, gärna med hjälp av underlaget nedan.

vimeo.com/261802676 (lösenord: ABFMIK2020)

Källkritik

De fyra hörnstenarna för källkritik:

- tid
- beroende
- äkthet
- tendens

Enligt Nationalencyklopedin är källkritik en ”vetenskaplig metod som utvecklats inom historievetenskaperna, men som används mer allmänt, exempelvis av forskare inom humaniora och samhällsvetenskap, liksom inom journalistiken.

Diskutera i grupp

- Hur tar du till dig nyheter/information? TV, papperstidning, radio, sociala medier, webbplatser, push notiser i mobil eller något annat?
- Hur ofta funderar du på källan för nyheten du får till dig? Tänker du olika kring källor beroende på hur du fått till dig nyheten?
- Hur ofta funderar du på avsändaren för en nyhet/information? Vad vill den uppnå med publiceringen?
- Hur mycket tid konsumerar du på medier per dag? Hur stor del av den tiden orkar du vara källkritisk?

Gutenbergparentesen

Gutenbergparentesen beskrivs i filmen på följande sätt; ”Teorin går ut på att tryckpressens tidevarv har utgjort ett undantagstillstånd efter en lång period dominerad av muntlighet. Nu befinner vi oss vid Gutenbergparentesens slut och tryckpressens dominans ersätts av dels en ny muntlighet tack vare internets möjligheter att dela ljud och bild, dels en ny skriftlighet. Den digitala texten är i jämförelse med bokens

permanens mer flytande, ständigt redo att kopieras, redigeras, kommenteras och spridas”.

Väldigt många söker information via Google. Ofta för att den redan är förinställd och det kanske är den sökmotor de flesta känner till bäst och litar på att ge rätt resultat. Google bygger sina svar på många parametrar såsom gjorda sökningar på datorn, sin smartphone, surfplattan med mer, vilka sidor som besökts på internet, samt var du är och vart du befunnit dig. Detta kombineras med vad andra sökt efter, samt om de som sökt verkar nöjda med svaren de fått. Med andra ord: Ju oftare någon klickar på ett svarsalternativ och stannar på den sidan, desto högre upp kommer det svarsalternativet placeras i sökningarna.

Diskutera i grupp

- Hur ofta söker du själv information och hur ofta kommer den till dig? Var söker du information?
- Har ni funderat på varför du får upp de ”svar” du får när du gör en sökning på nätet?
- Vilka andra sökmotorer känner du till förutom google? Vilka sökmotorer använder du? Varför?
- Hur märker du om resultaten du får vid en sökning är en annons? Står det alltid?
- Ger sökmotorer alltid objektiva svar? Om inte, vilka kan konsekvenserna bli?

Referentiell rapportering/källangivelse

Många pedagoger brukar be sina elever att alltid ha två källor: ofta Wikipedia och en till. Detta för att säkra att det man hävdar är korrekt. I filmen beskrivs hur Wikipedia är en informationsplattform, där vem som helst kan lägga in information. Vilka källor som kompletterar Wikipedia är därmed viktigt för hur säkra källhänvisningarna är.

I vår tidsålder blir det allt vanligare med referentiell rapportering/källangivelse, dvs. att en källa hänvisar till sig själv. Ett exempel kan vara när en person påstår något som t.ex. en tidning/ett nyhetsprogram har återgett. Personen menar därefter att mediet är källan, men mediet har endast återgett personens egna påståenden. Detta är en av orsakerna till att påhittade nyheter och vandringsgäster sprids.

Med andra ord, idag är det allt svårare att hitta ursprungskällan. Vi behöver därför nya strategier för att källgranska information som vi finner på internet. En strategi kan vara att viralgranska det man hittar på nätet.

Filterbubblor

Vi finns alla i olika filterbubblor, vare sig vi vill eller inte. Som filmen beskriver styrs våra filterbubblor av algoritmer som vill få oss att interagera, med en gillamarkering, kommentar, länkklickning eller på annat vis.

Fördjupningsövning

Undersök hur din filterbubbla/ekokammare ser ut. Gå in på **ekokammaren.se** och studera vilka nyheter som delas utifrån de olika ideologierna/agendorna:

- Röd (Vänster)
- Grön (Miljö)
- Blå (Borgerlig)
- Gul (nationalistisk)

Jämför fördelningen med dina egna flöden i det sociala medium du använder mest.

Kartlägg vilka av nyheterna från ekokammaren som delas och sprids i era flöden. Motsvarar de i första hand en specifik ideologi/agenda? Kommer de flesta från samma källa?

Prova att se vad som händer om ni tar bort vissa mediekällor från ekokammaren.se. Ta bort de medieförmedlare som det finns mest av i era egna flöden. Vad händer då med nyheterna som dyker upp, vilken sorts nyheter kommer fram som inte visades tidigare? Redovisa och diskutera i grupp.

Fortsätt ert engagemang

När ni nu är klara med filmerna och har diskuterat MIK tillsammans, gör gärna en sammanfattning av vad ni pratat om. Har ni uppfyllt de förväntningar ni hade på cirkel?

Vad vill ni göra med era nya kunskaper? Starta diskussionstrådar på nätet för att ge fler kunskap om källkritik? Vill ni arrangera ett seminarium eller fler studiecirklar för att dela med er av det ni lärt er? Eller kanske bjuda in en föreläsare på ämnet för att fördjupa er kunskap än mer? Ta kontakt med ABF där ni bor för att gå vidare i ert engagemang kring källkritik. Vill ni fördjupa er i ett helt nytt ämne hittar ni massor med inspiration och studiematerial på www.webbutik.abf.se

www.abf.se